

ARTESIA.

11. *Fanum S. Audomari*, prius vocatum fuit *Subin*, teste Meiero, postea a S. Audomaro S. Omer. Audomarus. Morinorum dicitur fuisse Episcopus circa annum D C LXX, & eo loco Cœnobium extruxisse ad fluvium *Aa*. Vrbs nitore & frequentia Civium eximia. Quibusdam *Itius Portus* censetur, ut in Descriptione *Bethunia* diximus. Tertio inde lapide ad flumen *Lisam* fuit antiquissima Morinorum Metropolis *Teroana*, de qua eadem descriptione. *Bethunia* nobile quoque in Atrebatibus Opidum, annonæ Frumentariæ horreum, magne olim celebritatis in Atrebatibus, sive Flandris Occiduis, Dominatus, antequam in Atrebatium nomen Comitatumque una cum aliis concederet. Mercimoniis, rei frumentariæ negotiatione aliarumque rerum, quæ vitæ humanæ usui sunt, & exportari solent, varietate, est pro re nata, florentissima. *Aria* ad *Lisam* sita est, qui eam mediam secat: distat *Teorana* 11 milliariibus: Opidum nobile & munitum. Arcem habet antiquissimam, & edificia satis commoda. Est & *Hesdinum* nobile Gallo objectum vallum ac propugnaculum, quod prostrato a Cæsarianis eiusdem nominis Opido, occasione belli inter potentissimos Europæos Principes excitatū. Situm habet commodissimum ad ripam fluminis *Canchiæ*, uno milliario propius *Galliam*, distans, quatuor milliariibus *Monstrolio* & quinque a S. Paulo. Rigatur & altero fluvio, vulgo *Blangis* a loco in quo oritur. Ita ut propter loci commoditatem, munimentum habeatur validissimum, & propter translationem juris & omnium privilegiorum, quibus olim gaudebat *Hesdinum* vetus, brevi tempore habitatoribus repletum fuit. Iuxta *Fanum Audomari* *Lacus* est piscosus, in quo aliquot Insulæ natantes, quæ funiculo arboribus alligato, aut contis quod libeat impelluntur attrahunturque: quales in *Lycia Calaminas* *Plinius* recenset. Et ne quis nugas putet, aut exiguas aliquot terræ particulas: scire debet, etiam Boves in iis pasci aliaque Pecora posse. Sub hisce Insulis, brumali tempore, & æstivo maxima latet Piscium copia, dum gelu devitant & calorem. Fluvii sunt præcipui *Lisa*, *Scarpa*, *Aa*, *Canchia* & *Anthia*: præter alios rivos etiam navigabiles. Estque non procul *Teroana* ingens Canalis, quem *Fossam* novam indigentant: eum alii putant humana industria effossum tempore *Balduini* Comitæ, sive adversus hostium excursiones, sive ad confinia *Flandriæ Artesiæ*que distinguenda: alii Sinum esse existimant maris interclusi. Certe *Morinos* Oceano vicinos fuisse agnovit etiam *Virgilius*, quum eos hominum extremos dixit. Atqui nunc *Teroana* octo millibus pass. a mari discreta: Præterea ex fundo *Fossæ* novæ sepe numero educuntur partes anchorarū, aliaque ferra nautica, certissima argumenta vicini olim & adluentis Oceani. *Silvis* etiam non omnino destituitur, præcipue Meridiem & Occidentem versus. Status autem Politici in *Artesia* tres sunt Ordines: Ecclesiastici, Nobiles & Civitates præcipuæ. 1. Membrum sunt Ecclesiastici, in quibus sunt Episcopi 11, *Atrebatensis* & *Audomarensis* (S. Omer.) Præpositi 11, *Bethuniensis* & *Ariensis*. Abbates xx, quorum hæc Monasteria: Ordinis S. Benedicti vii, *Atrebatense*, *Aquincinctense* *Auscin*, *Audomarensis*, *Blangiacense*, *Blangis*, *Montense*, *Hamense* *Hames*, *Alsiacense*. Ordinis S. Augustini vii, *Auriassense*, *Mons S. Eloy* (S. Eloy) *Choquense* (Choques), *Henninense* *Hennin Lietard*, de *Raselli Villa*, *Mareolense* (Mareul.) *Aquicurrensis* in *Eancour*. Ordinis Cisterciensis. *Cervicampense* (Cherchamp), *Clarimarensis* (Clommere.) Ordinis Præmonstratensis. *Dammartini-*

Lacus.

Flumina.